

осы жасаған қадамымыздың, беталысы мен бағдарына көз жүгіртпін, он енді Қазақтың ұтары көп пе, әлде ұтылары ма? Ұлттың дамуы мен өрістеуі тіліне байланысты мына замағ қазақ тілі мен графикасы алдына қандай мақсаттар қойып отыр?

Қазақ графикасының тарихындағы осы бір елеулі оқиға жәйлі ұлт зиялылары мен атқамінерлерінің көзқарастары қандай деген сұрақтарға жауап іздеп көрсек.

Қазақ әліпбиін кириллицадан латын графикасына ауыстыру туралы пікірлер аяқ асты, ат ұтындаған жоқ. Ол талай жылғы зерттеушілер мен ғалымдардың еңбегі нәтижесінде бастау алды дес қателеспейміз. Бұл идея бастауын сонау 90-шы жылдардан алады.

1926 жылы ақпанда Баку қаласында Бүкілодақтық 1-түркологиялық съезі өткізіліп, КСРО-ның түркі тілдес халықтарының жазуын латын әріпінне ауыстыруға арналды. Ол съезде Жаңа түрік әліпбиін Орталық комитеті құрылды. Съезге дейін көпшілік ұлт республикаларында латындандыру мәселесі бойынша оқытушылар мен кеңестер жүргізу, арабшылармен пікірталас өткізу, кейбір республикалардағы латын негізіндегі бай әдебиеттерді қолдану мақсаты ойда болды. Бүкілодақтық түркологиялық съезі тіл, жазу мәселесімен айналысқан әлемнің аса талантты ғалымдарының басшылығымен болды.

1928 жылы 18-23 желтоқсанда Қазан қаласында Одақтық жаңа әліпби комитетінің III пленумы өтіп, оған Әзербайжан, Татарстан, Қырғызстан, Қазақстан, Өзбекстан, Түркіменстан және басқа түркі елдерінен өкілдер қатысып, жаңа әліпби төңірегінде бірнеше мәселелер қарастырған еді. 1929 жылдың желтоқсанында өткен Қазақ Орталық Атқару Комитетінің 6-шақырылымының IV сессиясы жаңа латын әліпбиін мемлекеттік деп жариялады.

1990-96 жылдары кириллица негізіндегі қазақ әліпбиін ауыстыру туралы төрт түрлі пікір болды. Біріншісі, А. Байтұрсынұлы жасаған төте жазуға немесе араб графикасына көшу. Екіншісі, латын негізіндегі қазақ әліпбиіне көшу. Үшіншісі, бүгінде қолданып жүрген кириллица негізіндегі қазақ әліпбиінде қала беру немесе ондағы тоғыз төл дыбысымыздың таңбаларынан құтылып таза кириллицаға көшу. Төртіншісі, қазақ халқының ұлттық жазуына, яғни көне рун жазуына көшу.

Академик Ә. Қайдар «Латын әліпбиінің болашағы зор» атты мақаласында: «Өркениет биігіне шертартып бара жатқан еліміздің ұлы көшін бастап, осынау бір қиын-қыстау кезеңде бейбіт өмірімізді қорғау үшін шырқын бұзбай, берекесін кетірмей, ел-жұрттың татулығын сақтап, болашағына үлкен сеніммен қарауымыз қажет барлық жағдайды жасап отырғаныңызды дос та, дұшпанда жақсы біледі.

«Көрінген таудың алыстығы жоқ» демекші, қазақ жазуының латын графикасына көшуіне барынша қолдау көрсетуге дайын екенімді айтқым келеді. Латын әліпбиінің ішінде кездесетін апострофтарды барынша азайту керек деген ойдамын. Бұл апострофтар жазу барысында қиындатып тудырумен қатар, кедергілер келтіруі мүмкін. Мектеп барысында балаларды оқыту кезінде де, газет-журналдарды компьютерде теру кезінде де көптеген қиыншылықтар мен шатасулар тудыруы ықтимал.

THE TRANSLATION OF G.G. BYRON'S POEMS INTO THE KAZAKH LANGUAGE

Akhmedova J.

*Supervisor: Associated Professor G.Kazybek
al-Farabi KazNU*

It's very important not to lose the meaning while making translation of literature production from world languages into Kazakh.

The translation of world literature masterpieces with the keeping their values and precious into Kazakh is an important moment in our literature. To translate the writing of the famous author is very responsible matter and translator should be very talented and professional. The translation the poems into Kazakh has a great meaning for our literature. While translating the G.Byron's writings, the European classical poet, into Kazakh it's important to keep the vein of his poetry, language, style in order to transfer this writings to the Kazakh reader it's very important to transfer the right words and meanings that coincides with the Kazakh culture and at the